

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum possit sciri ab homine quando motus cœli finiatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Quod autē Philosophus dicit, quod acquirit perfe-
ctam bonitatem per motū, loquitur secundum pri-
mā dictarum opinionum de fine motus cæli, qui
competit ad sempiternitatem motus.

Ad xx. dicendum, quod perfectio spiritualis nature
est ut possit esse causa aliorum sine suo motu, quod
cæli nūquā acquireret. Nec tñ pp hoc deteriorabi,
cū finis suus nō sit in causādo alia, ut dictum est.

Ad xxi. dicendum, quod motus cæli non quiescet
propter aliquod contrarium: sed propter uolunta-
tem mouentis tantum.

ARTICVLVS VI.

Utrum possit sciri ab homine quando motus cæli finiatur.

Sexto. Queritur utrum possit sciri ab homine,
quando motus cæli finiatur. Et uidetur quod sic,
quia secundum Aug. in fine de ciui. Dei, sexta ætas
currit ab aduentu Christi usque ad finem mundi:
sed scitur quantum præcedentes ætates durauerit.
ergo sciri potest quantum ista ætas durare debet p
comparationem ad alias: & ita potest sciri quan-
do motus cæli finiatur.

¶ 2 Præ. Finis vnicuiusque rei respondet suo prin-
cipio: sed principium mundi scitum est per reue-
lationem, ex qua Moyses dixit, in principio creauit
Deus cælum, & terram. ergo & finis mundi sciri
potest per reuelationem in scripturis traditam.

¶ 3 Præ. Causa in certitudine mundi ponitur esse,
ut homo semper sit in solitudine de suo statu: sed
ad hanc solitudinem habendam sufficit mortis
incertitudo. ergo non fuit necessarium, incertum
esse defectum mundi: nisi forte propter illos quo-
rum temporibus finis mundi erit.

¶ 4 Præ. Dicitur aliquibus propria mors esse reue-
lata, sicut patet de Beato Martino. Dicit autē Aug.
in epistola ad Orosium, quod talis vnusquisque in iu-
dicio comparebit, qualis fuit in morte. Et sic eadē
rō est occultandi mortē, & occultandi diem iudicii.
ergo & dies iudicii qui ad oēs pertinet, debuit in
scriptura sacra, que omnes instruit, reuelatus fuisse.

¶ 5 Præ. Signū ordinatur ad aliquid cognoscendū.
In Euangelijs autē ponuntur aliqua signa aduentus
Domini qui erit in fine mundi, ut patet Mar. 24. &
Luc. 21. & similiter ab Apostolis, ut patet, 1. ad Tim.
4. & secūde ad Ti. 3. & secūde ad The. 2. ergo vñ, quod
possit sciri tempus aduentus Dñi, & finis mundi.

¶ 6 Præ. Nullus hic reprehenditur, uel punitur pro
eo quod non est in sua potestate: sed aliqui repre-
henduntur in scriptura, & puniuntur pro eo, quod tem-
pora non cognoscunt. Vnde Dñs Math. 16. ad Pha-
risæos, Faciem cæli diiudicare nō stis, signum autem
istud non potestis scire, & Luc. 19. Non relinquent
in te lapidem super lapidem, eo quod nō cognouit
ris tempus uisitationis tuæ. & Ier. 8. Miluus in cæ-
lo cognouit tempus suum: Turter & hirundo, &
ciconia custodiunt tēpus aduentus sui, populus autē
meus non cognouit iudicium Domini. ergo pos-
sibile est sciri diem iudicii, uel tempus finis mudi.

¶ 7 Præ. In secundo aduentu Christus magis mani-
feste venit, quā in primo: tunc enim uidebit eū
omnis populus, & qui eum pupugerunt ut habet
Apoc. 1. Sed primus aduentus prænuntiatus fuit in
scriptura, futurus etiam quantum ad determinatū
tempus, ut patet Dan. 9. ergo uideretur, quod & secūds
aduentus debuere in scripturis prænuntiari quan-
tum ad certum tempus.

¶ 8 Præ. Hō dicit minor mūdus, quā se maioris mū-
di similitudinem gerit: sed finis uitæ humane potest

præsciri determinate. ergo, & finis mundi potest
præsciri.

¶ 9 Præ. Magnum, & paruum, diurnū & breue,
relatiue dicuntur de uno per cōparationē ad aliud:
sed tēpus illud quod est ab aduentu Christi usque
ad finē mundi, dicitur esse breue, ut patet. 1. Cor. 7.
Tēpus breue est, & eiusdē decimo, Nos sumus in
quos fines sæculorū deueniunt. & 1. Ioan. Nouis-
sima hora est. ergo hoc dicitur per cōparationē ad tem-
pus præcedēs. ergo saltē hoc vñ sciri posse, quod multo
breuius est tempus ab aduentu Christi usque ad finē
mundi, quā a principio mudi usque ad Christum.

¶ 10 Præ. Aug. dicit in lib. de Ciui. Dei, quod ignis ille
qui exuret faciē terræ in fine mundi, erit ex conflag-
ratione omnium ignium mundanorum: sed po-
test sciri a considerantibus motum cæli, usque ad
quantum tempus ipsa corpora cælestia, quæ sunt
nata generare calorem in istis inferioribus, erunt
in situ efficacissimo ad hoc implendum, ut sic per
concursum actionis cælestium corporum, & infe-
riorum ignium, vniuersalis illa conflagratio fiat. er-
go potest sciri quando erit finis mundi.

SED CONTRA est, quod dicitur Matth. 4. De die il-
la, & hora nemo scit, neque angeli cælorum.

¶ 2 Præ. Si aliquid deberet aliquibus hominibus
reuelari, præcipue reuelatū fuisset querentibus Apo-
stolis, qui Doctores totius mundi instituebantur.

Eis autem de finali aduentu Domini querentibus
responsum est Act. 1. Non est uestrum nosse tempo-
ra vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate.
ergo multo minus est alijs reuelatum.

¶ 3 Præ. Credere ueritati, & reuelationi acceptæ in
scriptura non prohibetur: sed Apost. 2. ad Thes. 2.
prohibet credere quocumque modo annuntiantibus,
quasi in stet dies Domini. ergo illi, qui nūtur
tempus dici Domini denuntiare, sunt tamquam
seductores cauendi. Nam & ibidem subditur, Ne-
mo uos seducat ullo modo.

¶ 4 Præ. Aug. dicit in epistola ad Esichium, Quæro
utrum sic saltem possit definiti tempus aduentus,
ut eum aduenturum esse dicamus intra istos, uerbi
gratia, uel centum annos uel quodlibet seu maio-
ris numeri, seu minoris annorum, hoc autem om-
nino ignorantes sumus. ergo non potest sciri quo-
cumque numero annorum dato uel decem mil-
lium, uel 20. millium, uel duorum uel trium, uirū
infra illud tempus finis mundi futurus sit.

RESPOND. dicēdū, quod tēpus determinatū finis
mundi omnino nescitur, nisi a solo Deo, & ab ho-
mine Christo. Cuius rō est, quia duplex est modus
quo possumus præscire futura, scilicet per cognitio-
nē naturalē, & per reuelationē. Naturali quidē co-
gnitione aliqua futura prænoscesimus p causas, quas
præsentēs uidemus, ex quibus futuros expectamus
effectus: uel per certitudinem scientiæ, si sint causæ,
quas de necessitate sequitur effectus: uel per conie-
cturā, si sint causæ, ad quas sequit effectus ut in plu-
ribus, sicut Astrologus præscit eclipsim futurā, & me-
dicus mortē futurā. hoc autē mō nō pot præcogno-
sci tps determinate finis mudi, quā cā motus cæli, &
cessationis eius nō est alia quā diuina uoluntas, ut
prius ostēsum est, quā qdē cām naturaliter cogno-
scere nō possumus. Alia uero, quorū cā ē motus cæ-
li, uel quicūq; alia cā sensibilis, posunt naturali co-
gnitione præcogosci, sicut particularis destructio
alicuius partis terre, quæ prius fuit habitabilis, & po-
stea fit inhabitabilis. Per reuelationē uero licet sciri
possit, si Deus uellet reuelare, nō tñ congruū esset,
quod reuelaretur nisi hōi Christo. Et hoc pp tres

rationes. Primo quidem, quia finis mundi non erit nisi completo numero electorum, cuius completio est qualitas ad executionem totius diuinae praedestinationis: unde non oportet reuelationem fieri de fine mundi, nisi ei, cui fit reuelatio de tota praedestinatione diuina. s. homini Christo, per quem tota diuina praedestinatio humani generis quodammodo adimpletur. Vnde dicitur Ioan. 5. Pater diligit filium; & omnia demonstrat ei quae ipse facit. Secundo, quia per hoc, quod ignoratur quando iste status mundi durare debeat, utrum ad modicum uel ad magnum tempus, habent res huius mundi quasi statim transiturae. Vnde dicitur ad Cor. 7. Qui uidentur hoc mundo, sint tamquam non uidentur: praeterit enim figura huius mundi. Tertio, ut homines semper sint parati ad Dei iudicium expectandum, dum omnino determinatum tempus nescitur. Vnde dicitur Mat. 24. Vigilate quia nescitis qua hora Dominus uerter uenturus sit. Et ideo ut dicit Aug. in epistola ad Esichium, ille qui dicit se ignorasse quoniam Dominus sit uenturus, utrum ad breue tempus, uel ad magnum, Euangelicae sententiae concordat. Inter duos autem qui scire se dicunt, periculosius errat qui dicit in proximo Christum uenturum, uel finem mundi instare: quia haec potest esse occasio, ut omnino desperaretur esse futurum, si tunc non erit quando futurum esse praedicitur.

epist. 80.

Quest. 58. libro 4.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dicit Aug. in lib. 83. quaestio: ultima aetas mundi comparatur ultimae aetatis hominis, quae determinato numero annorum non definitur, sicut aliae aetates definiuntur: sed quandoque tantum durat quantum omnes aliae, uel etiam amplius: unde & ista aetas ultima mundi, non potest determinari numero annorum uel generationum numero definiti.

AD SECUNDUM dicendum, quod reuelatio principij mundi utilis erat ad manifestandum Deum esse omnium causam: sed scire tempus determinatum finis mundi, ad nihil esset utile, sed magis nocuum. Et ideo non est simile.

AD TERTIUM dicendum, quod homo naturaliter non solum de seipso sollicitatur, sed etiam de statu communitatis, cuius est pars, sicut uel domus, uel ciuitatis, aut etiam totius orbis: & ideo utrumque fuit necessarium ad hominis cautelam occultari, & finem propriae uitae, & finem totius mundi.

AD QUARTUM dicendum, quod reuelatio finis uitae propriae est quaedam particularis reuelatio. Reuelatio uero finis totius mundi, dependet ex reuelatione totius diuinae praedestinationis: & ideo non est simile.

AD QUINTUM dicendum, quod illa signa posita sunt ad manifestandum, quod quicquid mundus finietur: non autem ad manifestandum determinatum tempus quoniam finietur: ponuntur. Inter illa, signa aliqua quae quasi a mundi exordio fuerunt, sicut quod surget gens contra gentem, & quod terramotus erit per loca. Sed in fine mundi haec ab unum sanctorum euentus. Quae autem sit ista mensura horum signorum, quae circa finem mundi erit, manifestum nobis esse non potest.

AD SEXTUM dicendum, quod illa reprehensio Domini pertinet ad eos, qui determinatum tempus primi aduentus non cognouerunt: non autem ad eos qui ignorant tempus determinatum secundi aduentus.

AD SEPTIMUM dicendum, quod primus aduentus Christi nobis uia ad meritum parabat per fidem, & alias uirtutes: & ideo ex parte nostra requirebat primus aduentus notitia, ut credendo in eum qui uenerat, per eius gratiam mereri possemus. In secundo autem ad-

uentu premia redduntur pro meritis, & sic ex parte nostra non requiretur quid agamus, aut quid cognoscamus, sed quid recipiamus. Vnde non oportet praecognoscere determinate tempus illius aduentus. Dicitur autem ille aduentus manifestus, non quia manifeste praecognoscatur, sed quia manifestum erit cum fuerit praesens.

AD OCTAVUM dicendum, quod corporalis hominis uita ex aliquibus prioribus, & corporalibus causis dependet, ex quibus circa finem eius aliquid pronosticari potest. Non autem ita est de toto mundo, & ideo quantum ad hoc non est simile, licet in aliquibus hominibus dicitur minor mundus, similitudinem maioris mundi obtineat.

AD NONUM dicendum, quod uerba illa quae dicitur in scripturis ad breuitatem temporis pertinere, uel etiam ad finem propinquitatem, non tam sunt ad quantitate temporis referenda, quam ad status mundi dispositionem. Non enim legi euangelicae alius status successit, quae ad perfectum adduxit: sicut ipsa successit legi ueteri, & lex ueteri legi natura.

AD X. dicendum, quod illa conflagratio ignium mundanorum, non creditur esse futura ex aliqua naturali causa, ut sic per considerationem caelestis motus, eius tempus possit praesciri: sed prouenit ex imperio diuinae uoluntatis.

ARTICULVS VII.

Verum cessante motu calidiora elementa remaneant.

SEPTIMO queritur, utrum cessante motu calidiora elementa remaneant. Et uis, quod non: dicitur enim secunde Petri tertio, quod in fine mundi elementa calore soluentur: quod autem dissoluitur non manet, ergo elementa non manebunt. Sed dicebat, quod manebunt secundum substantiam: sed non manebunt secundum qualitates actiuae, & passiuas.

¶ 2 Sed contra, manente causa manet effectus: sed principia essentialia sunt causa priorum accidentium, cum ergo qualitates actiuae, & passiuae sint propriae elementorum accidentia, ut quae principia essentialia manentibus, sine quibus substantia esse non potest, etiam qualitates actiuae manent.

¶ 3 Praeterea. Accidentis inseparabile, nunquam actu subiecto separatur: sed calidum est accidens inseparabile ignis, ergo non potest ignis remanere, quod in eo calor remaneat: & eadem ratione de aliis elementis. Sed dicebat, quod diuina uirtute hoc fiat, quod elementa sine qualitatibus actiuis, & passiuis manebunt: licet hoc per naturam esse non possit.

¶ 4 Sed contra, sicut in mundi principio fuit natura instituta, ita in mundi fine erit natura conformatio: sed in principio mundi, ut Aug. dicitur secundo super Genesim ad litteram, non sufficit dicere quid Deus possit facere, sed quid habeat rerum natura, ergo & hoc etiam in fine mundi attendendum est.

¶ 5 Praeterea. Qualitates actiuae, & passiuae sunt in compositis elementis, dicit autem glossa Beate super arboritate Petri superius inducta, quod ignis ille qui erit in fine mundi, duo elementa ex toto assumet, quae autem alia in meliorem speciem commutabitur: non ergo potest intelligi elementorum solutio quantum ad qualitates actiuae, & passiuas: quia se non tantum duo dicerentur assumenda. Sed dicebat, quod duo elementis, scilicet igne, & aqua praecipue generant qualitates actiuae, scilicet calidum, & frigidum: & ideo haec duo praeter alia assumenda dicuntur.

¶ 6 Sed contra, in fine mundi elementa meliora